

Sygn. akt III Cz 674/14

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia: SO Gabriela Sobczyk

Sędziowie: SO Andrzej Dyrda

SR (del.) Roman Troll (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2014 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku wierzyciela J. Ł.

przeciwko J. P.

na nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika

na skutek zażalenia J. P.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 17 września 2013 r., sygn. akt II Co 6643/12

postanawia:

- 1) ***zmienić zaskarżone postanowienie i oddalić wnioski o nadanie klauzuli wykonalności,***
- 2) ***zasądzić do J. Ł. na rzecz J. P. kwotę 30 zł (trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.***

SSR (del.) Roman Troll SSO Gabriela Sobczyk SSO Andrzej Dyrda

Sygn. akt III Cz 674/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 września 2013 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu wyrokowi Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 14 czerwca 2010 r. (sygn. akt VII GC 205/09) przeciwko małżonce dłużnika J. P. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową P. P. i J. P. (pkt 1) oraz zasądził od J. P. na rzecz wierzyciela J. Ł. kwotę 417 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 2).

W uzasadnieniu wskazał, że do rozpoznawanej sprawy ma zastosowanie art. 787 w brzmieniu sprzed nowelizacji, a wierzytelność wobec dłużnika stała się wymagalna przed zmianą przepisów, zaś J. P. nadal pozostaje w związku małżeńskim z dłużnikiem, a ich umowa majątkowa małżeńska znosząca wspólność majątkową małżeńską została zawarta już po powstaniu wierzytelności. Nadto wskazał, że wysłuchanie nastąpiło poprzez przyjęcie i rozważenie zarzutów zawartych w odpowiedzi na wniosek.

Zażalenie na to postanowienie złożyła J. P. zaskarżając je w całości i zarzucając mu:

- a) błędne ustalenie stanu faktycznego,

b) błędną wykładnię przepisów prawa w zakresie zwolnienia małżonki dłużnika z odpowiedzialności za długi powstałe bez jej zgody,

c) brak przeprowadzenia postępowania dowodowego, a w szczególności wysłuchania małżonki dłużnika i nieustosunkowanie się do jej wniosku o umożliwienie składania zeznań w Sądzie w Warszawie ze względu na utrudnienia do stawiennictwa w G. ze względu na stan zdrowia, a przez to naruszenie art. 787 kpc nienakładającego obowiązku wysłuchania małżonki dłużnika, a nie wyczerpuje tego odniesienie się do zarzutów zawartych na piśmie,

d) przyjęcie twierdzeń wierzyciela przy ocenie spornych kwestii, a w szczególności aprobaty jego zarzutu dotyczącego wydłużenia postępowania przed sądem

i wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i zasądzenie od wierzyciela na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

W uzasadnieniu wskazała, że do chwili uprawomocnienia się wyroku z dnia 14 czerwca 2010 r. w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Gliwicach o sygn. akt VII GC 205/09 wskazane tam wierzytelności nie były wymagalne i nie mogły stanowić podstawy do rozstrzygnięcia kwestii co do nadania klauzuli wykonalności na małżonka dłużnika wg przepisów sprzed nowelizacji art. 787 kpc. Jednocześnie wierzytelności te powstały po zawarciu umowy znoszącej wspólność majątkową, a wierzyciel nie przedstawił dokumentów potwierdzających jej zgodę na zaciągnięcie zobowiązań.

Poza tym podniosła, że wierzyciel nie kontaktował się z jej biurem, ponieważ takowego nie prowadzi, gdyż przebywa na emeryturze, a jej stan zdrowia uniemożliwia wyjazdy na dalsze odległości.

W odpowiedzi na zażalenie wierzyciel wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego. W uzasadnieniu wskazał, że jego roszczenie względem dłużnika stało się wymagalne najpóźniej w dniu 28 października 2004 r., dlatego od tego dnia zasądzono odsetki, a to powoduje, że należy stosować art. 787 kpc w brzmieniu sprzed nowelizacji, a wniosek o odroczenie ostatniej rozprawy złożony przez J. P. był bezzasadny, gdyż nie zostało do niego dołączone zaświadczenie lekarskie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie znaczenie ma rozstrzygnięcie jakie przepisy prawa procesowego winny być stosowane do jej rozpoznania.

Sąd Rejonowy wskazał, że jeżeli zobowiązanie dłużnika pozostającego w ustroju ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej powstało przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1691), do postępowania o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed tej nowelizacji (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2008 r., sygn. akt III CZP 77/08, opublik. w OSNC 2009/7-8/114, art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 20 stycznia 2005 r.), gdyż jego zdaniem wierzytelność dotyczy okresu sprzed zmiany art. 787 kpc.

Należy także zauważyć, że w stanie prawnym poprzedzającym wejście w życie ustawy nowelizującej zasadnicze znaczenie miał art. 41 kro, który ustanawiał zasadę, że zaspokojenia z majątku wspólnego może żądać także wierzyciel, którego dłużnikiem jest tylko jeden z małżonków (art. 41 § 1 kro), sąd zaś mógł każdorazowo ograniczyć lub wyłączyć możliwość zaspokojenia się z majątku wspólnego przez wierzyciela, którego dłużnikiem był tylko jeden z małżonków, jeżeli ze względu na charakter wierzytelności albo stopień przyczynienia się małżonka będącego dłużnikiem do powstania majątku wspólnego, zaspokojenie z majątku wspólnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 41 § 3 kro). Unormowania materialno-prawne znajdowały wówczas uzupełnienie w przepisach kodeksu postępowania cywilnego. Wierzyciel, który uzyskał tytuł wykonawczy przeciwko dłużnikowi, chcąc

zaspokoić się z majątku wspólnego, musiał przedstawić tytuł wykonawczy skuteczny przeciwko obojgu małżonkom, występował zatem o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika na podstawie art. 787 kpc. W postępowaniu klauzulowym, na wniosek małżonka dłużnika, sąd orzekł o ograniczeniu lub wyłączeniu możliwości zaspokojenia się wierzyciela z majątku wspólnego (art. 787 § 2 kpc), co stanowiło procesową realizację art. 41 § 3 kro. Do kognicji sądu w postępowaniu klauzulowym należało ponadto m.in. badanie, czy pomiędzy małżonkami istnieje ustrój wspólności ustawowej lub umownej, czy w razie umownego zniesienia wspólności fakt ten był wiadomy wierzycielom oraz czy odpowiedzialność majątkiem wspólnym nie jest wyłączona ze względu na datę powstania wierzytelności. (Por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2008 r., sygn. akt III CZP 77/08, opublik. w OSNC 2009/7-8/114).

W rozpoznawanej sprawie wierzytelność rzeczywiście powstała w październiku 2004 r. jako zobowiązanie osoby prawnej. Istotne jest jednak ustalenie czy w tym samym czasie powstało zobowiązanie członka zarządu tej osoby prawnej – P. Ł.. Otóż wyrokiem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 14 czerwca 2010 r. (VII GC 205/09) zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 5 listopada 2010 r. (X Ga 240/10) zasądzono od P. Ł. na rzecz wierzyciela kwotę 21 271,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 października 2004 r. od kwoty 19 786,60 zł. Orzeczenie to zapadło przy ustaleniu, że zobowiązanie (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., która zmieniła nazwę na (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. powstało 28 października 2004 r., egzekucję wobec spółki wszczęto w sierpniu 2007 r., a postanowieniem z dnia 7 stycznia 2008 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach B. D. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 kpc (Km 1313/07).

Zgodnie z art. 299 § 1 ksh jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

Z powyższego wniosek, że zobowiązanie wobec członka zarządu osoby prawnej mogło powstać dopiero wówczas, gdy egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna, a co za tym idzie nie mogło ono powstać przez nowelizacją art. 787 kpc, albowiem wówczas (styczeń 2005 r.) egzekucja wobec spółki nie była jeszcze bezskuteczna, co więcej nawet się nie toczyła.

Rację ma więc skarżąca zarzucając błędne ustalenie przez Sąd Rejonowy daty powstania zobowiązania dłużnika, gdyż powstało ono nie 28 października 2004 r., lecz najwcześniej 7 stycznia 2008 r., gdyż wówczas okazało się, że egzekucja wobec spółki jest bezskuteczna. Wierzyciel innej daty powstania zobowiązania wobec członka zarządu nawet nie próbował wykazywać poza stwierdzeniem, że powstało ono już w październiku 2004 r., co pozostaje w sprzeczności z ustaleniem komornika, iż egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna w styczniu 2008 r., do takich wniosków doszedł także Sąd Rejonowy w Gliwicach w sprawie o sygn. akt VII GC 205/09. Istota bezskuteczności egzekucji, w rozumieniu art. 299 § 1 ksh, nie ogranicza się jednak wyłącznie do wykazania negatywnego rezultatu zakończonego postępowania egzekucyjnego, ale polega także na wykazaniu, że stan majątkowy spółki nie pozwalał na zaspokojenie jej wierzyciela (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2011 r., sygn. akt II CSK 571/10, Lex 847124); tego ostatniego jednak wierzyciel nie wykazał w tym sensie, iż nie wykazał, aby egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna już 28 października 2004 r. lub przed 20 stycznia 2005 r., a dopiero takie wykazanie umożliwiłoby przyjęcie, iż zobowiązanie członka zarządu spółki powstało przed nowelizacją art. 787 kpc.

Dlatego też, przy ustaleniu, że zobowiązanie członka zarządu powstało już po nowelizacji art. 787 kpc, do postępowania w tym zakresie należało zastosować przepisy art. 787 kpc (w brzmieniu po nowelizacji) lub art. 787¹ kpc, które wymagają wykazania, że wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika lub że pozostaje w związku z przedsiębiorstwem wchodzącym w skład majątku wspólnego, ale obie sytuacje wymagają potwierdzenia dokumentem urzędowym lub prywatnym. Tylko ewentualne wykazanie, w toku postępowania o nadanie klauzuli wykonalności, iż samo zobowiązanie członka zarządu powstało przed nowelizacją art. 787 kpc mogłoby stanowić podstawę do zastosowania art. 787 kpc w brzmieniu sprzed nowelizacji, ale tego w toku postępowania wierzyciel nie wykazał. Należy zwrócić uwagę, że chwila powstania roszczenia jest na tyle istotna, iż

może być badana w toku tego postępowania celem ustalenia stosowania właściwych przepisów (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2008 r., sygn. akt III CZP 77/08, opublik. w OSNC 2009/7-8/114).

W związku z powyższymi rozważaniami nie ma potrzeby szczegółowego omawiania pozostałych zarzutów zażalenia, które de facto sprowadzają się do opisanych już wyżej okoliczności.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o art. 386 § 1 kpc w związku z art. 397 § 1 i 2 kpc i art. 13 § 2 kpc, art. 787 kpc oraz art. 6 kc, zażalenie musiało doprowadzić do zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku, albowiem wierzyciel nie wykazał dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała za zgodą małżonki dłużnika.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc przy zastosowaniu art. 13 § 2 kpc, albowiem skarżąca wygrała sprawę, a musiała ponieść koszty w wysokości 30 zł.

SSR(del.) Roman Troll SSO Gabriela Sobczyk SSO Andrzej Dyrda